

ובזה נ"ל הא דזקה"ק מצאנו זי"ע כותב כו"כ פעמים בתשובותיו בד"ח כי לעת זקנותו לא יסמכו עליו להלכה וכן שמע שגם הנודע ביהודה זי"ע לא אבה שיסמכו עליו להלכה לעת זקנותו, והנה פליאה דעת ממני דבר זה שהרי העידו חז"ל (סוף קנים) כי זקני תורה כל זמן שמזקינן דעתן מתיישבת עליהן, ובגמ' (קידושין ל"ב ע"א) זקן זה שקנה חכמה, ומצינו ברבי (ע"ז נ"ב ע"ב) שבילדותו שנה כך ובזקנותו הדר בו, וא"כ איפוא למה היה הד"ח מיראי הוראה בפרט לעת זקנותו שתורתו היתה מגעת עד כסא הכבוד, וכן הנוב"י אשר קדוש ישראל הבעש"ט זי"ע העיד עליו כי שליש העולם עומד עליו, כמובא מהגה"ק מקאמארנא זי"ע, והיאך לא רצו שיסמכו עליהם, אלא שצדיקי האמת כל מה שלמדו יותר היתה התוה"ק מלבשתם ענוה יותר ויותר, ולעת זקנותם שהיו כבוד סוד שאינו מאבד טיפה, היתה ענוותנותם יתירה ביותר, ולכן כבר לא רצו שיסמכו עליהם להלכה, וזקה"ק כל מה שהיה באפשרותו שלא להשיב לא השיב, וכמו"כ ידוע על החתם סופר זי"ע שלא רצה לעת זקנותו לקרוא להגה"ק רבי מאיר א"ש זי"ע בשם תלמידו, וזה גם כן מאותו הטעם, שסברו לתומם על עצמם שהם בכלל אוי לו למי שהעולם טועה בו, ואפי' אם אמרו דבר הלכה היו אומרים זאת בלחש שלא יוכלו לשמוע כ"כ כדי שלא יבואו לידי מכשול, וזה פי' אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה בלבד, דהיינו מי שאומר